

Planeringsunderlag 2023

Inledning

Planeringsunderlaget är kommunstyrelsens direktiv för arbetet med att ta fram ett förslag till verksamhetsplan för 2023. Planeringsunderlaget anger inriktningen för den långsiktiga och strategiska verksamhetsplaneringen.

Planeringsunderlaget utgår ifrån politiskt fattade beslut om politisk inriktning för mandatperioden med tillägg för kommunledningskontorets analys och rekommendationer utifrån bland annat verksamhets- och ekonomiuppföljning.

Förslaget till verksamhetsplan som lämnas till nämnderna för yttrande per juni kommer att kompletteras med de nya inriktningar och satsningar som kan komma efter valet 2022.

I planeringsunderlaget ska inriktningsmålen samt övriga förutsättningar för planeringsarbetet och ekonomiska planeringsförutsättningar för nämnderna fastställas.

Förslag till verksamhetsplan ska utarbetas utifrån planeringsunderlagets direktiv och inriktning. Förslaget ska innehålla mål, indikatorer, utvecklingsområden och budget för 2023 med plan för 2024-2025 samt investeringsplan för perioden 2023-2025.

Politisk inriktning

Den politiska majoritetens inriktning för mandatperioden finns redovisad i sin helhet i verksamhetsplan 2019. I den politiska inriktningen för mandatperioden beskrivs följande områden:

- Det ska fungera
- Ekonomi och skatt
- Valfrihet och kvalitet
- Trygghet, lag och ordning
- Förskola, grundskola, gymnasieskola, vuxenutbildning och SFI
- Jobb och företagande
- Integration
- Äldreomsorg

- Bostäder och närmiljö
- Miljö och klimatstrategi
- Kollektivtrafik och infrastruktur
- Funktionsnedsatta och LSS
- Idrott och fritid
- Kultur

I den politiska inriktningen finns politiska uppdrag som följs upp i årsredovisning och delårsrapport.

Täby idag och framåt

Täby är en attraktiv och välskött kommun med god ekonomi. Kvaliteten i verksamheterna är väl utvecklad. Skolorna i kommunen uppvisar mycket goda resultat och förskolorna erbjuder en trygg och stimulerande miljö för barnen. Täbys äldreboenden håller hög och stabil kvalitet samtidigt som näringslivsklimatet är gott och nyföretagandet högt.

Att Täby är en kommun som det är attraktivt och tryggt att leva och verka i och att invånarna är nöjda med kommunens verksamheter, blev tydligt då Täby återigen placerar sig i topp i den nationella medborgarundersökningen som Statistiska centralbyrån genomför. Täbyborna ger ett hundra procentigt positivt svar på frågan om vad de tycker om Täby som en plats att bo och leva på, vilket placerar Täby högst i landet. Även på frågan om Täbyborna kan rekommendera andra att flytta till kommunen, får Täby högst andel positiva svar i landet. Täby placerar sig på tredjeplats när det gäller hur kommunerna sköter sin verksamhet samt invånarnas möjlighet till insyn och inflytande. Täby är den enda kommunen som placerar sig bland de tre bästa kommunerna i landet i alla de fyra helhetsfrågorna som ställs i undersökningen. Det är tydligt att arbetet med att förbättra välfärdstjänsterna och möta invånarnas behov fortsätter att ge resultat i vad Täbyborna upplever.

Täby utvecklas och det utvecklingsarbetet ska präglas av kvalitet. Med stor omsorg skapar vi attraktiva och trygga miljöer för boende och företagare. Halva Täby ska vara grönt och hela Täby hållbart. Trafik och infrastruktur ska fungera i vardagen och utvecklas för framtiden.

Täby kommun ska även fortsättningsvis erbjuda invånarna välfärdstjänster med hög kvalitet. Det ställer krav på ett ständigt utvecklingsarbete med fokus på Täbybornas bästa och god ekonomisk hushållning. Ständiga förbättringar kan och ska genomföras i alla verksamheter. Goda exempel från andra organisationer ska användas i utvecklings-

arbetet och vi fortsätter att ta stöd från forskningen för till exempel skolutveckling, utveckling av vård- och omsorg, stadsutveckling samt miljöarbete.

Riktade besparingar kan bli aktuella, outsourcing kan genomföras, liksom omprövning av verksamheter som inte når rätt kvalitet eller ekonomisk balans.

Digitaliseringens möjligheter ska användas i alla verksamheter för att ge bättre service, närmare dialog och ett effektivare arbete.

Service och bemötande

Kommunikation, dialog, service och bemötande är en nyckel för det fortsatta utvecklingsarbetet. Genom dialogen med Täbyborna fångar vi upp behoven och genomför löpande förbättringar. I alla verksamheter ska vi sträva efter att ha ett så gott bemötande och så god service att vi överträffar Täbybornas förväntningar. En viktig del i detta är kommunens kontaktcenter. Från kontaktcenter kommer värdefullt underlag avseende förbättringsmöjligheter och ytterligare behov av insatser. Dessa underlag ska användas av alla verksamheter i det fortsatta utvecklingsarbetet.

Av förvaltningslagen under grunderna för god förvaltning framgår vad som menas med god service enligt 6§ nedan:

Service

6 § *En myndighet ska se till att kontakterna med enskilda blir smidiga och enkla.*

Myndigheten ska lämna den enskilde sådan hjälp att han eller hon kan ta till vara sina intressen. Hjälp ska ges i den utsträckning som är lämplig med hänsyn till frågans art, den enskildes behov av hjälp och myndighetens verksamhet. Den ska ges utan onödigt dröjsmål.

Tillgänglighet

7 § *En myndighet ska vara tillgänglig för kontakter med enskilda och informera allmänheten om hur och när sådana kan tas.*

Myndigheten ska vidta de åtgärder i fråga om tillgänglighet som behövs för att den ska kunna uppfylla sina skyldigheter gentemot allmänheten enligt 2 kap. tryckfrihetsförordningen om rätten att ta del av allmänna handlingar.

Samverkan

8 § En myndighet ska inom sitt verksamhetsområde samverka med andra myndigheter. En myndighet ska i rimlig utsträckning hjälpa den enskilde genom att själv inhämta upplysningar eller yttranden från andra myndigheter.

Ekonomi

Täby kommun redovisar ett starkt resultat år 2021. Årets resultat före justering är 761 mnkr och efter justering för poster av engångskaraktär uppgår resultatet till 282 mnkr, vilket motsvarar 7 % av kommunens intäkter från skatter, generella statsbidrag och utjämning. Det innebär ett högre resultat jämfört med budget med 470 mnkr före justering och 236 mnkr efter justering.

Trots det starka resultatet i Täby råder fortsatt osäkerhet om den framtida ekonomiska utvecklingen. Återhämtningen efter att restriktionerna på grund av Coronapandemin hävts har bidragit positivt till såväl världsekonomin som Tåbys ekonomiska förutsättningar. Den underliggande demografiska utmaningen finns emellertid kvar och oron för att ökade räntekostnader kraftigt kan påverka framtidens kostnadsutveckling. För planperioden är det därför nödvändigt med fortsatt god budgetdisciplin. Inriktningen är att skatten är oförändrad men ska sänkas om utrymme finns. För att en fortsatt god ekonomisk hushållning ska uppnås finns det inte något utrymme för ofinansierade kostnadsökningar. Det innebär att kostnadsökningar utöver volymökningar ska finansieras genom effektiviseringar, omprioriteringar och sänkta kostnader.

Befolkningen prognostiseras fortsätta öka vilket medför ett fortsatt behov av att bygga ut den kommunala servicen. Investeringsnivån är betydligt högre än årets avskrivningar vilket skapar ett finansieringsbehov. Kommunen behöver ett fortsatt starkt resultat för att ha beredskap för oförutsedda kostnader och för att kunna skattefinansiera investeringar i önskvärd omfattning. Den höga investeringsvolymen under planperioden kommer att innebära behov av nyupplåning och därmed ökade kapitalkostnader. En viktig utgångspunkt för utbyggnaden är att små och stora projekt ska bära sig ekonomiskt, inte enbart med avseende på nödvändig infrastruktur utan också utifrån ett verksamhetsperspektiv avseende driftkostnader och ersättning i form av peng. Utbyggnaden förutsätter ett årligt överskott för att kunna genomföras utan risktagning för kommande generationer.

Det är viktigt att kostnadsökningar inom alla verksamheter bromsas där det är möjligt och att samtliga verksamheter i kommunen ser över effektiviseringsmöjligheter så att insatserna för barn och vuxna kan tillgodoses med fortsatt ekonomi i balans.

Täby utvecklas med fokus på kvalitet

Täby utvecklas och utvecklingsarbetet ska präglas av kvalitet. Med stor omsorg skapar vi attraktiva och trygga miljöer för boende och företagare. Halva Täby ska vara grönt och hela Täby hållbart. Dialog och kommunikation med Täbyborna är av yttersta vikt i allt arbete, inte minst i det långsiktiga stadsutvecklingsarbetet.

Täbys befolkning bedöms öka med knappt 25 tusen personer fram till 2040 enligt befolkningsprognosen från hösten 2021. Prognosen innebär att Täby bedöms i genomsnitt växa med cirka 1,5 % per år. Detta är en tillväxttakt som ger Täby goda möjligheter att växa med kvalitet och att optimera kommunens investeringar över tid. Service i form av exempelvis förskolor, skolor och äldreomsorg kommer därmed att få goda förutsättningar att utvecklas med fortsatt hög kvalitet.

Framkomligheten i trafiksystemet ska förbättras. Trafik och infrastruktur ska fungera i vardagen och utvecklas för framtiden.

Under 2022 antogs Täbys nya översiktsplan – *Täby 2050 – Staden på landet*. Översiktsplanen anger inriktningen för framtida stadsutveckling med bostads- och näringslivsetableringar, grönområden och hållbarhetsfrågor. Täby har höga ambitioner vad gäller attraktiva boendemiljöer. Täby ska ha trygga och estetiskt tilltalande miljöer. Natur- och kulturvärden ska bevaras och vårdas. Stadsutvecklingen ska i huvudsak ske områden där arbete redan pågår - Roslags-Näsby, Täby Park och delar av Arninge.

När kommunen utvecklas behöver infrastrukturen förstärkas och moderniseras. Det strategiska arbetet med framkomlighet för alla trafikslag behöver samordnas såväl med stadsplaneringen som med planeringen för nya arbetsplatser och service. Bilen är och kommer att vara en självklarhet i vardagen för de flesta och teknikutvecklingen går fort framåt. Detta ska beaktas i såväl planering som drift och underhåll.

För nordostsektorns utveckling är den pågående dubbelspårsutbyggnaden av Roslagsbanan, nya vagnar och depå mycket viktig. Planeringen för en förlängning av Roslagsbanan till Stockholm C via Odenplan pågår. I ett längre perspektiv ska även en förlängning av Roslagsbanan till Arlanda studeras. Busstrafiken till, från och inom kommunen behöver förstärkas på kort och lång sikt.

Staten ansvarar för de stora genomfartslederna E18, Norrortsleden och Arningeleden där det är nödvändigt med väsentliga kapacitetsförstärkningar. Kommunen ansvarar för att säkerställa framkomligheten för bilar, kollektivtrafik och övriga trafikanter på det övriga vägnätet. Under de kommande åren krävs både kortsiktiga och långsiktiga åtgärder i centrala Täby, Arninge-Ullna, Täby kyrkby och kring Täbyvägen. De strategiska riktlinjerna utreds och fastställs inom arbetet med framkomlighetsstrategin.

En grundläggande förutsättning för en hållbar utveckling är att de tekniska försörjningssystemen såsom el, fjärrvärme, avfall, vatten och avlopp (VA) ska ha tillräcklig kapacitet och god miljöprestanda till en rimlig kostnad. Insatser behöver göras för att säkra kapacitet inom såväl fjärrvärme som VA.

Täby är en föregångskommun på många områden och ska även vara det inom hållbarhetsområdet. Genom ett fortsatt systematiskt och verksamhetsnära arbete i kombination med målinriktad kommunikation ska Täbys miljöarbete utvecklas. Vidare planeras en reviderad översiktsplan antas under våren med nya hållbarhetsmål. Hänsyn till dessa ska tas i verksamheternas planerade aktiver under 2023.

Utbildning

Täby ska ha Sveriges högsta utbildningskvalitet. Elever ska inspireras till att ta ett aktivt ansvar för sin framtid och utveckla en lust och nyfikenhet inför det livslånga lärandet. När elever har avslutat sin utbildning ska de vara rustade att ta ansvar för att bygga ett starkt civilt samhälle.

Kommunen arbetar för att alla elever ska ha en positiv självbild, nå en hög kunskapsnivå samt utveckla ett språk som fungerar väl i alla sammanhang och hjälper dem att öppna framtidens dörrar. Därför är det angeläget att fortsätta att utveckla alla förskolor och skolor genom ett vetenskapligt förhållningssätt där fokus på barn och elevers kunskapsutveckling, hälsa och trygghet ger fortsatt högt förtroende för våra verksamheter.

För kommunal förskola, grundskola inklusive förskoleklass och fritidshem samt för kommunal gymnasieskola, grundsärskola och gymnasiesärskola fortsätter arbetet med en systematisk professionsutveckling för att bygga en än mer tillgänglig utbildning. I kollegiala lärandeprocesser och forskningscirkelar stärks kompetensen för de pedagogiska professionerna utifrån respektive uppdrag och verksamhet.

Skolutvecklingsarbete bedrivs lokalt på enheterna men också kommungemensamt. Genom Täby Akademi för Pedagogisk professionsutveckling organiseras fortbildning och praktisk forskning i samarbete med lärosäten så som Stockholms Universitet, Örebro Universitet och Harvard Graduate School of Education.

Under verksamhetsåret fördjupas utvecklingsarbetet för stärkt undervisningskvalitet och ett hållbart lärande där elevhälsa och särskilt stöd ges hög prioritet. En fortsatt utveckling av digitalisering för ökat lärande i enlighet med nationell och lokal digitaliseringsstrategi prioriteras för att möjliggöra undervisning i enlighet med de nya och reviderade läroplanerna samt kommande digitalisering av nationella prov.

Social omsorg

Omsorgen i Täby ska vara av god kvalitet. Antalet individer som behöver stöd, särskild service samt vård- och omsorg ökar och samtidigt höjs invånarnas förväntningar på kvalitet, tillgänglighet och bemötande.

Arbetet med att höja kvalitén inom socialtjänsten måste fortsätta. För att stimulera till kvalitetsutveckling har en modell för kvalitetspeng tagits fram. Den ska följas upp och vidareutvecklas. Inom kvalitetsutvecklingen ska forskningen inom området utgöra ett tydligt stöd. Kvalitetsutvecklingen ska stimulera till nytänkande för att möjliggöra effektiva lösningar som medför ett ökat värde för invånarna.

Det är viktigt att aktivt medverka i bostadsplaneringen så att den sker i takt med befolkningsutvecklingen. Det finns många privata utförare som är intresserade av att utveckla och investera inom dessa områden och kommunen uppmuntrar denna utveckling som bidrar till fortsatt hög kvalitet och tillgänglighet.

Digitaliseringens möjligheter behöver utnyttjas i betydligt större utsträckning för att underlätta vardagslivet för både de omsorgsbehövande och för deras anhöriga. Samtidigt kan digitaliseringen minska administrationen och öka tillgängligheten.

Förebyggande insatser blir allt viktigare för att frigöra och utveckla enskildas och grupperns egna resurser. En förutsättning för att bedriva ett effektivt förebyggande arbete är kunskap om den aktuella situationen. Forskning inom området ska därför utgöra ett tydligt stöd i det fortsatta arbetet.

Former för samverkan med regionen behöver fortsatt utvecklas. Det är viktigt att den enskilde får en personcenterad vård och omsorg där kommun och region har tydliga och effektiva samverkansformer. Möjligheterna att utöka de medicinska resurserna och kompetensen inom äldreomsorgen behöver fortsatt ses över.

Jobb, näringslivsklimat och integration

I Täby ska det finnas goda förutsättningar för företag. Kommunen verkar fortsatt för ett företagsklimat i topp genom förstärkt service och sänkta trösklar för små företag att delta i kommunens upphandlingar. Täby har höga ambitioner vad gäller näringslivs-etableringar i kommunens utvecklingsområden. Kommunen har en viktig roll i att främja attraktiva stadsmiljöer med ett brett och kvalitativt serviceutbud samt förstärkta kommunikationer till andra regionala målpunkter. God samverkan och dialog med näringslivet är viktiga faktorer för framgång.

Såväl kraven som förväntningarna på en lyckad etablering och integration av nyanlända är stora. Täby vill vara en föregångskommun som i samverkan med näringsliv, organisationer, föreningsliv och enskilda skapar en lyckosam integration i samhället. Att vägen in på arbetsmarknaden blir kort och lyckosam för individen är en viktig framgångsfaktor. Kommunen är öppen för kreativa lösningar så att vi får en effektiv kedja till jobb och egen försörjning.

Täby kompetenscenter fortsätter sitt arbete med att utveckla och samordna integrationsarbetet. Detta för att effektivt arbeta för att arbetslösa ska komma i sysselsättning och egen försörjning. Det innebär bland annat tidiga insatser på individnivå med kontinuerlig uppföljning. Detta för att snabbt kunna anpassa insatserna dels utifrån arbetsmarknadens förändrade krav på omställning, och dels utifrån individens egna drivkrafter och förmågor.

Kultur, idrott och fritid

Inriktningen är att skapa ännu bättre förutsättningar för attraktivt kulturutbud, aktiv fritid och fysisk aktivitet. Invånares intressen ska tas tillvara och tillgänglighet och delaktighet ska vara vägledande. Inom kultur, fritid och idrott ska kommunen verka extra för att aktivera de grupper som det är svårast att nå. Det digitala utbudet, och andra typer av nya lösningar, ska utvecklas.

Täby biblioteks samhällsviktiga uppdrag stärks och utvecklas. Kommunens folkbibliotek utgör viktiga knutpunkter för information, läsning, lärande, möten och digital service. Biblioteken ska vara inkluderande, tillgängliga och stimulerande. Här erbjuds ett brett utbud av medier och program både digitalt och fysiskt.

Täby är väl försörjt med idrottsanläggningar inom de flesta idrotter, vilket skapar goda förutsättningar för fysisk aktivitet bland framför allt barn och ungdomar. För närvarande pågår byggnationen av en ny simhall som kommer att skapa betydligt bättre förutsättningar för såväl föreningsliv och allmänhet att bli fysiskt aktiva. Det är viktigt att säkerställa att kommunens lokaler och anläggningar nyttjas effektivt.

Utmaningen framöver handlar om att få fler fysiskt aktiva i en tid av ökat stillasittande och studien Ung livsstil är en värdefull utgångspunkt i detta arbete. Att ge förutsättningar för motion på egen hand och på egna villkor kommer att bli allt viktigare. Bland de grupper som är underrepresenterade återfinns bland annat flickor i gymnasiet på praktiska program och personer med funktionsvariation.

Täbys mötesplatser ska genom sitt innehåll fortsätta att attrahera ungdomar. Mötesplatserna ska utvecklas utifrån ungdomarnas egna intressen där målet är att ungdomar själva ska skapa och driva aktiviteter.

Tibble teater och Kulturscenen i Täby kulturhus ska erbjuda ett brett utbud av scenkonst och andra kulturuttryck som riktas mot flera olika målgrupper, där barn och elever i förskola och skola är en viktig del. Täby borg ska fortsätta utvecklas till en attraktiv plats att vara på och Täby kulturhus är ett viktigt nav för detta.

Täby kulturskola ska vara tillgänglig och attraktiv. Den nya kommunala verksamheten Ung kultur, som startade 2020, ska etableras där dialog med barn och ungdomar ska vara ett naturligt inslag vid planering, genomförande och uppföljning.

Kultur, fritid och idrott skapar attraktivitet, rörelse och trygghet i kommunen samtidigt som det främjar upplevelser, delaktighet och möten. Kultur och fritids verksamhet och perspektiv ska finnas med i ett tidigt stadiet i samhällsutvecklingsprocessen. Erfarenheter från verksamheternas systematiska kvalitetsarbete ska tas tillvara i planering, uppföljning och utveckling.

Organisation, ledarskap och medarbetarskap

För att leverera välfärdstjänster med hög kvalitet behöver kommunen kunnig och motiverad personal. Över en halv miljon personer behöver rekryteras till välfärdssektorn fram till 2026. Täby kommun arbetar för att säkra kompetensförsörjningen bland annat genom att marknadsföra de kommunala jobben och ge goda erfarenheter från praktik och feriejobb som lockar fler till välfärdsjobben. En ökad digitalisering av välfärdstjänsterna öppnar för både effektivare verksamhet och bättre kvalitet. I syfte att attrahera och behålla kompetenta medarbetare ska det bli lättare att göra lönekarriär. Lönerna ska sättas lokalt och individuellt och bra prestationer ska belönas, på så sätt kan duktiga medarbetare spöras och bidra till att verksamheten utvecklas. Den kompetens som finns ska tas tillvara och utvecklas för att kunna ge den bästa och mest effektiva samhällsservicen. En bredare syn på karriär och fler typer av karriärtjänster ger medarbetare chansen att utveckla både sig själva och verksamheten.

Täby kommun har ett mycket gott arbetsklimat och den senaste medarbetarundersökningen visar att Täby ligger i topp i länet. Det är av stor betydelse att kommunen fortsätter att utvecklas som attraktiv arbetsgivare. Ledarskap, medarbetarskap, internt samarbete, arbetsklimat och utvecklingsmöjligheter är centrala komponenter i detta arbete.

Täbys styrmodell

Täbys styrmodell innebär att kommunfullmäktige fastställer budget, mål och indikatorer för kommunstyrelsen, nämnderna och bolagen i verksamhetsplanen. Utgångspunkt är Täby kommuns vision och inriktningsmål.

- Visionen ska gälla på lång sikt
- Inriktningsmålen är vanligtvis knutna till mandatperioden
- Nämndmålen 1 år - 4 år

Täby kommuns vision

Täby utvecklas med trygghet och frihet för en hållbar framtid.

Kommunens inriktningsmål

- Det är attraktivt och tryggt att leva och verka i Täby
- Täby är en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar kommun
- Verksamhet finansierad av Täby kommun håller hög kvalitet oavsett utförare

De tre inriktningsmålen ska vara vägledande och i verksamhetsplanen ska nämndernas mål och indikatorer tydligt kopplas till inriktningsmålen.

Utvecklingsområden

För planeringsperioden 2023-2025 finns några gemensamma utvecklingsområden som alla verksamheter behöver arbeta med för att inriktningsmålen ska kunna nås.

Täbys utfall inom utvecklingsområdena ska jämföras med de kommuner som presterar bäst inom respektive område. Genom jämförelser med framgångsrika exempel inom ett område kan kommunen identifiera områden att utveckla.

Kvalitet och effektivitet

Effektivitet utvecklas genom att uppnå ökad eller bibehållen kvalitet till lägre eller oförändrad kostnad. Kvalitet och effektivitet utvecklas genom:

- att alla verksamheter har tydliga mål och indikatorer för kvalitet och brukarnas nöjdhet med verksamheten.
- att alla verksamheter har ekonomiska jämförelsetal för att säkerställa att varje skattekrona används på bästa sätt och att kostnaderna hålls på en nivå som är långsiktigt hållbar.
- en ökad inköpsamordning för att minska administration, minska kostnaderna genom storkundsrabatter och förbättrad uppföljning

- att alla verksamheter har ett effektivt lokalutnyttjande i enlighet med kommunens fastighetsstrategi där det bland annat framgår att kommunen kan äga fastigheter för verksamhet som bedrivs i egen regi men inte bör äga fastigheter där verksamheten bedrivs av privata utförare.
- att minska investeringsvolymen genom prioritering i utbyggnadsområden, effektiv lokalförsörjning med en ambitionsnivå anpassad till kommunens ekonomiska förutsättningar

Service och bemötande

Service och bemötande utvecklas genom:

- att alla verksamheter bidrar till att kommunens kontaktcenter kan utveckla sin roll som ett nav för kommunikation och service så att Täbyborna snabbt kan få svar på sina frågor.
- att fler nyheter och beslut förmedlas
- att Täbybornas önskemål om och behov av information möts snabbt.
- att klagomål hanteras snabbt och korrekt.

Digitalisering

Digitaliseringens möjligheter tas tillvara genom:

- att öka samverkan med andra kommuner
- att öka samverkan internt så att lösningarna är effektiva, säkra och kostnadseffektiva ur alla aspekter
- att öka automatiseringen av manuella arbetsmoment för att frigöra resurser till annat
- att stärka förmågan att leda verksamhetsutveckling med stöd av digitalisering
- att ersätta papper med digitala självservicelösningar (exempelvis e-tjänster, chatt, säkra meddelanden) för att förenkla för invånare och företagare och för att snabbt ge dem återkoppling.

Ekonomiska bedömningar för planperioden

Det ekonomiska läget

Pandemin har fortsatt prägla världsekonomin under 2021. Det har genomförts omfattande insatser bland västvärldens länder för att dämpa pandemins påverkan på ekonomin. Centralbankernas styrräntor har sänkts och regeringar har sjösat omfattande krisåtgärder och bedrivit en expansiv finanspolitik.

Restriktionerna till följd av covid-19 släpptes i slutet av september. Bland annat togs tidigare deltagartak för allmänna sammankomster och offentliga tillställningar bort samtidigt som återgången till kontoren kunde inledas. Aktiviteten i ekonomin ökade både i oktober och i november. Innan årsskiftet kom en ny våg av smitta vilket innebar nya restriktioner i såväl Sverige som resten av världen.

SKR:s prognos visar en stark efterfrågetillväxt 2021–2022, med en ökning av BNP på 4,9 % respektive 3,6 %, vilket kommer att lyfta Sverige ur lågkonjunkturen. Ökningen av antalet sysselsatta personer är tydlig, liksom nedgången av frånvaron. SKR räknar med att skatteunderlaget ökar med runt fyra procent både 2022 och 2023. Det är främst lönesumman som driver uppgången, men år 2022 bidrar även den största höjningen av de inkomstanknutna pensionerna på flera år, till höjningen.

Nyckeltal för den svenska ekonomin (källa SKR)						
Procentuell förändring om inte annat anges	2020	2021	2022	2023	2024	2025
BNP	-3,2	4,9	3,6	1,6	1,4	1,8
Sysselsättning, arbetade timmar	-3,8	1,3	3,3	2,3	0,7	0,2
Relativ arbetslöshet, (%)	8,6	8,8	7,8	7,5	7,5	7,5
Timlön, Nationalräkenskaperna	4,9	4,3	1,3	1,5	2,6	3,0
Timlön, Konjunkturlönestatistiken	2,1	2,8	2,5	2,5	2,6	3,0
Inflation, KPIF	0,5	2,4	2,8	1,2	1,7	2,0
Inflation, KPI	0,5	2,2	2,7	1,4	2,1	2,4
Befolkning, 15-74 år	0,4	0,0	0,1	0,3	0,3	0,4

Täbys Finansiella mål

I Kommunallagens 11 kap 1 § regleras målen för den ekonomiska förvaltningen.

”Kommuner och landsting ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom sådana juridiska personer som avses i 10 kap. 2-6 §§. Fullmäktige ska besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning för kommunen eller landstinget. ...”

I 6 § anges att *”De finansiella mål som är av betydelse för god ekonomisk hushållning ska anges”*.

Vad gäller mål och riktlinjer anges i förarbetena att det är viktigt att dessa uttrycker realism och handlingsberedskap samt att de kontinuerligt utvärderas och omprövas. Lagstiftaren bedömde det inte vara meningsfullt att närmare reglera omfattning och innehåll i mål och riktlinjer. Beträffande de finansiella målen angavs i förarbetena att

dessas måste utgå från vad som i normalfallet är att betrakta som god ekonomisk hushållning och därefter anpassas efter respektive kommuns egna förhållanden.

I förarbetena ges en relativt tydlig signal på vad som bör omfattas av de finansiella målen. Detta gäller resultatkrav med anledning av framtida kapacitetsbehov, det vill säga förmågan att även i framtiden producera eller tillhandahålla service på nuvarande nivå. Det finansiella resultatet måste vara tillräckligt stort för att nuvarande servicekapacitet ska kunna garanteras även för nästa generation, utan att denna ska behöva uttaxera en högre skatt för att få en likartad service.

Nedan redovisas kommunens finansiella mål.

Resultatmål

- Årets resultat exklusive jämförelsestörande poster¹ ska uppgå till tre procent av kommunens intäkter från skatter, generella statsbidrag och utjämning.

Ett resultatmål på tre procent motsvarar 2023 ett resultat på 129 mnkr.

Skuldtak

- Kommunens långfristiga lån för egen räkning² får maximalt uppgå till 70 procent av kommunens intäkter från skatter, generella statsbidrag och utjämning.

Taket motsvarar ett lån på 3 000 mnkr år 2023. Vid en normalränta på tre procent innebär det att cirka två procent av kommunens intäkter går till räntekostnader. Vid maximal belåning kan inte lånen öka mer än vad intäkterna ökar. Om förutsättningarna för kommunens ekonomi kraftigt förändras kan en låneram som tillfälligt överstiger det fastställda skuldtaket behöva tillåtas. Skulle detta behövas ska det godkännas av kommunfullmäktige i vanlig ordning.

Soliditetsmål

- Kommunens soliditet enligt balansräkningen ska öka över tid

De tillgångar kommunen behöver för att driva verksamheten kan finansieras med egna medel eller lånade medel. Relationen mellan dem benämns soliditet – dvs. hur stor andel av tillgångarna som finansierats med egna medel. Ur ett längre perspektiv bör kommunen ha en balanserad finansiering av tillgångarna – med andra ord en stabil soliditet.

¹ Jämförelsestörande poster är resultat av händelser eller transaktioner som inte är extraordinära men som är viktiga att uppmärksamma vid jämförelser mellan åren så som försäljningar, nedskrivningar, rättelser.

² Egen räkning avser lån som finansierar kommunens egen verksamhet.

För att kommunens skuldsättning inte ska öka för snabbt mot skuldtaket sätts ett mål som kräver oförändrad eller ökad soliditet.

Förutsättningar för att nå de ekonomiska målen

Ett resultat på tre procent kommer med stor sannolikhet kräva ytterligare effektiviseringar. Besked om statens satsningar kommer i vårpropositionen i april 2022. Ett starkt resultat handlar inte om att "lägga pengar på hög" utan varje krona i stärkt resultat innebär en krona mindre i upplåning (givet den höga investeringstakten).

En viktig komponent i kommunens ekonomiska planering är bedömningen om den framtida befolkningen i kommunen. Kommunens verksamheter behöver veta hur många som deltar i verksamheten för att kunna dimensionera personal, lokaler för den egna regi samt inslaget av externa aktörer. Kommunens intäkter styrs till största del av hur många personer som är folkbokförda den 1 november året innan budgetåret. Befolkningsstrukturen påverkar även utfallet i kostnadsutjämnningen inom ramen för den kommunalekonomiska utjämnningen.

I Täby används en så kallad byggbaserad befolkningsprognos. I denna används en bedömning av hur många bostäder som kommer färdigställas. Med hjälp av olika nyckeltal kan antalet personer i de nybyggda lägenheterna uppskattas. Utöver detta tillkommer bedömningar av antalet födda och döda.

I arbetet med verksamhetsplanen används befolkningsprognosen för att skatta de framtida volymerna i kärnverksamheten samt hur många personer som kommunen kan tillgodoräkna sig när det gäller beräkningen av skatter, statsbidrag och utjämnning.

Om det blir förändringar i antalet färdigställda lägenheter finns det en stor risk att kommunens bedömning av folkmängden blir en annan. Intäkterna anpassar sig tämligen direkt till en förändrad folkmängd. På kostnadssidan minskar volymerna men det kan uppstå svårigheter att anpassa personal och lokaler i den egna regin. Vidare kan investeringsnivån vara svår att förändra i det korta perspektivet.

Prognos skatteintäkter

Den senaste prognosen för skatteintäkterna för planeringsperioden från SKR per februari 2022 visar på en årlig ökning på mellan 4,2 % - 4,9 %. Skatteintäkterna inklusive generella statsbidrag och utjämnning prognostiseras en ökning på mellan 2,7 % - 3,7 %.

De totala Intäkterna påverkas av en lägre ökningstakt för generella statsbidrag och utjämnning. Detta förklaras dels av avtrappningen av de tillfälliga förstärkningarna i

samband med pandemin (2023), dels att statens bidrag inte ökar i takt med kostnaden för den kommunalekonomiska utjämningen.

Skatteintäkter (mnkr)	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Skatteintäkter	4 495	4 716	4 914	5 155
Generella statsbidrag och utjämning	-373	-411	-378	-443
Skatteintäkter netto	4 122	4 305	4 536	4 712
<i>Varav kompensation eftersläpning</i>			37	35

Ekonomiska planeringsramar

Inför framtagandet av förslag till verksamhetsplan föreslås en uppräkningsram med 1 % av nämndernas ramar per år exklusive volym. All uppräkningsram som understiger utvecklingen av löner och priser i samhällsekonomin innebär ett effektiviseringskrav på kommunens verksamheter.

Ett mått på hur mycket kommunsektorns löner och priser ökar är prisindex kommunal verksamhet (PKV). PKV tas fram SKR och är en sammanvägning av personalkostnader och övrig förbrukning och ska spegla innehållet i kommunen kostnader (egen regi eller indirekt i det som köps).

SKR:s samlade bedömning av PKV för åren 2023-2025 uppgår till 8,3 %. Ökningen är svagare i början av perioden. Denna ska jämföras med den föreslagna uppräkningsramen på 3,0 %.

Uppräkning	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
<i>Prisindex kommunal verksamhet</i>			
Personalkostnad*	3,4%	2,1%	3,4%
Övrig förbrukning**	1,7%	2,1%	2,4%
PKV sammanvägt	2,9%	2,1%	3,1%
<i>Uppräkning Täby</i>			
Uppräkning	1,0%	1,0%	1,0%

* Kvalitetsjusterad lönekostnadsförändring inkl. förändring i arbetsgivaravgifter.

** 50 % lönekostnadsförändring och 50 % KPIF, konsumentprisindex med fast ränta för prognosåren.

Verksamheternas planeringsförutsättningar

Verksamheterna ska tillsammans med kommundirektören ta fram ett förslag till budget för år 2023 och plan för år 2024-2025 inom givna planeringsförutsättningar. Det ställer krav på nämnderna att se över arbetssätt, processer och ompröva verksamheter. I arbetet ingår också en översyn av de områden som går med över- respektive underskott samt taxor och avgifter. Riktade besparingar kan bli nödvändiga liksom omprövning av verksamheter som inte når ekonomisk balans.

Nya inriktningar och satsningar för nämnderna, inom ramen för det utrymme som finns efter att kommunens resultatkrav uppnåtts, kan tillkomma efter valet inför uppdateringen av höstens verksamhetsplan.

Planeringsprocess, anvisningar och tidplan

Planeringsprocess

Under våren 2022 arbetas förslag till verksamhetsplan 2023 fram. Nämnderna ges möjlighet att lämna sina yttrande för sin del på nämnden i juni. Förslaget ska innehålla:

- Förslag till nämndens verksamhetsplan med nämndmål, indikatorer, utvecklingsområden för år 2023 och ekonomiska ramar för år 2023-2025. Samt investeringsplan för åren 2023-2025.

Under hösten kommer verksamhetsplanen att uppdateras med:

- ny befolkningsprognos och eventuella konsekvenser på kostnader för volymer
- uppdaterad investeringsplan
- förändrade kapitalkostnader på grund av ändrad investeringsplan
- skatteunderlagsprognos
- riktade satsningar för nämnderna utifrån den politiska majoritetens beslut på inriktning

Anvisningar till verksamheterna

Förslag till budget för nämnderna ska utarbetas inom givna planeringsförutsättningar.

- Prisuppräknningen är 1 % per år.
- Uppräkning av intern overhead är 1 %
- Uppräkning av internhyror är 1 %
- Internräntan är oförändrad 1 %
- Sociala kostnader är oförändrade 39,23 %
- Kostnader för volymer ska beräknas enligt befolkningsprognosen per mars 2022.
- Kapitalkostnader ska beräknas på beslutade investeringsplaner
- Investeringar ska prövas och prioriteras utifrån angelägenhetsgrad, alternativa finansieringsformer, omfattning och tidplan. Driftskonsekvenser ska tas med i beräkningarna.

Tidplan

21 mars	MBL § 11
28 mars	Beslut om Planeringsunderlag 2023 i kommunstyrelsen (KS)
19 april	Anmälan av Planeringsunderlag 2022 i kommunfullmäktige (KF)
Juni	Nämndernas yttrande om förslag till verksamhetsplan 2023
20 oktober	Beslut om verksamhetsplan 2023 i kommunstyrelsen (KS)
28 november	Beslut om verksamhetsplan 2023 i kommunfullmäktige (KF)